

L'Alhambra fou seu dels reis moros de Granada (arxiu "LF")

ració, s'oblidin de la primera (si més no, per ara, no se'n diu res). Encara que, en el cas de Catalunya, Aragó i gran part d'Espanya, alguns organismes han tingut l'encert de publicar alguns llibres sobre la qüestió, com: *Història dels jueus a la Corona d'Aragó* de Yitzhak Baer i *L'expulsió dels jueus de Saragossa* de Miquel Angel Motis, llibres que, junt amb *Els jueus d'Ossa* que recull les ponències i comunicacions del cicle dedicat a l'expulsió dels jueus aragonesos, poden servir d'estímul i d'esperó per als que, entre els més joves, optin per investigar sobre una comunitat tant important com la que practicà la religió jueva durant tota l'edat mitjana, creant una cultura pròpia de la que en sortiren destacades figures que influïren tant en el moviment cristià com en l'islàmic.

El primer dels llibres esmentats, el de Yitzhak Baer, és un antic text, publicat a Berlín el 1913 i reproduït el 1965, traduït ara al castellà, que, a l'actualitat, constitueix un clàssic indispensable, tan sols superat pels treballs de David Romano, el millor especialista en la matèria. Els treballs sobre els jueus espanyols, han estat sempre la meua debilitat. L'etimologia de certs cognoms existents al nostre poble m'han portat a escorcollar vides familiars que m'han conduït a antigues dinasties que van sobreviure a l'expulsió. No té res d'estrany, doncs, que vulgui aprofitar l'ocasió per manifestar que és necessari replantejar-se la celebració de molts centenaris que quedaran oblidats. Si més no als ulls de la gent que, en molts casos concrets, portem descendència jueva o musulmana a les venes. Però, també, perquè no quedin oblidades per la posteritat aquestes comunitats ètnico-religioses, una majoria de les quals arribaren a integrar-se, conviure i coexistir amb les altres que les rodejaven. Crec que la imatge de les illes sefardites i musulmanes, descendents de l'època medieval, que encara persisteixen en la nostra societat és, més que vàlida, necessària per a estudiar els moviments culturals, econòmics i lingüístics del nostre país. Aquesta revisió que reclamem s'ha de fer desapassionadament, sense escarafalls de cap mena, sense marginacions, ja que la majoria som portadors de molta sang d'ètnies barrejades.

Simultanejar aquests centenaris amb el del descobriment de les Amèriques i, potser, altres que em passen desapercebuts (perquè la rendició de Granada fou un trasbalsament històric), i la celebració dels Jocs Olímpics, encara és possible. Pel que fa als que he comentat referents a la nostra vila, i que van des del 1888 al 1889, encara tenim temps d'unir-los al programa de les festes grans del poble.

UN ALTRE TERRATRÈMOL, SI US PLAU

Eugeni Perea i Simón

El darrer trimestre de l'any ha començat amb una força inusual. Octubre, que és un mes dolç i asseगत en la climatologia, s'ha encetat amb una virulència de terratrèmols arreu del món, malgrat que, per les previsions d'uns i les negligències d'altres, les conseqüències hagin estat diferents, segons el lloc.

Un altre terratrèmol, a escala cultural, ha estat el premi Nobel a l'escriptor Camilo J. Cela. Aquets cop no l'ha perdut per pets, com diu que el perdia cada any. Des d'aquests territoris cal recordar que Cela, que és espanyol, escriu també en gallec i que va contribuir a la nostra normalització sòcio-cultural des dels **Papirs de son Armadant** i amb les seves relacions amb el nostre paísatge i la nostra gent. L'Espinàs ens en pot parlar a pleret. A més, don Camilo, ens ha ensenyat a llevar-nos la vergonya de dir rënecs. Cela és com un pagès, amb la diferència que ell ha fet rendibles les paraulotes. I el pensament.

Un pet pudent i gravísim per a la nostra salut ecològica haguera pogut ser l'accident de C.N. Vandellòs I. Sorpren tanta negligència en un tema de tanta gravetat. Aquí, però l'única explicació, encunyada per a tots els casos similars, és la del no passa res. Malgrat les evidències. Què ha de succeir per plantejar-nos la seguretat, l'interès o la conveniència de viure sobre un polvorí?

Un darrer enunciat són les eleccions al parlament espanyol, amb la victòria dels socialistes per tercera legislatura consecutiva. Malgrat el 14-D, el desgast de governar, la prepotència que diu que tenen, etc.. A Riudoms teníem un candidat al Senat que va obtenir un nombre ínfim de vots. No se si haguera estat descabellat canalitzar i unificar el vot d'esquerres dels riudomencs a través d'aquest candidat autòcton. Sorprén que no hagi estat així. Acostumàvem a sentir dir que cal fer pinya a l'entorn de la gent del poble que surt fora vila (polítics, religiosos o artistes) independentment del color del seu partit. Deien que, sobretot! les coses del poble. I així acostumaven a fer-ho alguns sectors amb els seus i amb tantes figures i fets puntuals de la microhistòria local. Ara, aquest patriotisme sembla que no podia funcionar. Si això, és una mostra de llibertat, de pluralisme i de democràcia, benvinguda sigui. Però siguem coherents amb tot i enterren definitivament els xouvinismes.

No es coneixen més terratrèmols a l'hora en què escric aquest paper, vespres dels diumenge 29 d'octubre, malgrat que la vila - com cada matí de cada diumenge d'octubre- s'hagi despertat amb l'ensurt d'una processó que recorda els anuncis de la fi del món a l'època medieval. Potser caldria un altre moviment sísmic, que sotragués els nostres atàvics comportaments i els donés la frescor i la vivor dels dies presents. Em temo, però, que les músiques del Nadal folklòric que s'atança, ofegaran les autocrítiques necessàries. Un cop més al Caganer del Pessebre (que és la nostra catarsi col·lectiva i millor símbol nacional) pagarà el neulers de tanta pudor nuclear, política i social.

E.P. i S.